ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ“:
на годину: . . ф. 12 или 30 дин.
на по године: . ф. 6 или 15 дин.
на четврт године: ф. 3 или $7^1/_2$ дин.

Поједини бројеви стају 10 нов.

ОГЛАСИ
рачунају се 6 нов. од реда ситних слова.
За жиг се плаћа сваки пут 30 нов.

БРАНИК

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ.

„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
на целом табаку
уторником, четвртком и суботом

Претплата и огласи шаљу се на администрацију, а рукописи
уредништву „Браника“ у Нови Сад.

Уредништво и администрација „Браника“ налази се у кући г. А. Пајевића, у дунавској улици.

Рукописи се не враћају.

Број 123. У Новом Саду, у четвртак 21. октобра (2. новембра) 1893. Год. IX.

РУСИ И ФРАНЦУЗИ.

Руско-француске свечаности, које су ових дана биле у Тулону, Паризу, Лијону и Марсељу, и специјално француске светковине у целој Француској, о чему смо ми у неколико бројева „Браника“ подробно известили своје читаоце, завршене су. И сад, кад се све то свршило с таквом помпом, какву ћете залуд тражити на страницама свеопште историје човечанства, Европа стоји пред једним сршеним чином.

По гласу руске журналистике види се, да је не мања радост овом приликом обузела и цео руски нарад. Изјаве саучешћа у радости и весељу француског народа, као и телеграфски поздрави радошћу занесеним Французима, многобројни су. И не зна се шта је у свима тим изјавама лепше и искреније: да ли оне величанствено срдачне честитке цара „самодршца,“ или све оно остало и приватно и званично, што чак није могло уздржати од саучешћа ни поједине гарнизоне руске по унутрашњости, па чак ни још невину дечицу у средњим школама!

Глас о сјајном и до сад нечувеном пријему Руса у Француској, брзо је скинуо с дневног реда у Русији, а нарочито у Петрограду, разабирање и тугу за пропалим ратним бродом „Русалка“.

Последице овог свечаног састанка двају народа, који, бар за данашње прилике, имају заједничке и истоветне интересе у Европи, огледају се чак и на руско-немачким трговачким преговорима, који су у ово последње време јако успорени.

Руско-француске свечаности могу се са више гледишта оцењивати, али би сваки оцењивач, мошав ма са које тачке, јако грешио, ако прво не би узео у обзир то, да братимљење двају тако силних и крепких народа, да закључење савеза између њихових држава није природна последица тројног савеза и неминовни осећај потребе, да се у Европи успостави равнотежа наоружаног мира.

Руска апсолутистичка монархија и француска република на очи целога света са беспримерном помпом утврдише ратни савез, на случај сваке могућне евентуалности. И по току и по природи свечаности, и по свима знацима, који су том приликом избили на видик, може се с поузданошћу тврдити, да ни Русија ни Француска, бар у данашње дане, не мисле ни на какву офанзиву.

Али и при свем том, што руско-француски савез има мирољубиве тежње, ипак, на случај ма каквог покрета у Европи, Германији прети највећа опасност. Шта Германија дугује Француској, и да је тај стари рачун њихов још и дан данашњи отворен, то је, више мање, свима одвећ добро познато. Да се пак и Русија за многе своје дипломатске неуспехе, а и за ратне неуспехе из 1877—1878. г. има једино захвалити готово искључиво Германији, и то је позната ствар.

Покојни немачки цар Виљем I. није био на погрешном путу, кад је наследницима својим оставио у аманет ту лепу и по Немце благодатну идеју, *да се с Русијом држе у непрекидном пријатељству, чинећи јој пријатељске услуге у свакој могућној прилици.* Да, али то, што је Виљем I. мислио и на своме последњем часу, то исто нису мислили данашњи меродавни чиниоци у Германији. — У кратко рећи, Германија је могла да осујети савез руско-француски, да је само мало-мало више и озбиљније размислила о своме критичном политичком и географском положају. Наравно да је сад све касно, и једино, су чим Германија није и неће закаснити, то је кајање.

Тројни савез, а нарочито „неутрална“ Енглеска, не мисле тако. Тројни савез, још горд на оне речи немачког младог императора, на име: да се Немачка, по закључку тројног савеза, не боји на свету никог до Бога, — још ладно о француско-руском савезу расуђује, старајући се да тој појави у опште не прида особиту важност. И док се они тако мудро и политички држе, Енглеска се, тако рећи, савршено избила из концепта. Њени највиђенији листови са грозничавом зебњом говоре о руско-француском савезу, увиђајући у њему тешке и језиве последице по мир и благостање Европе. Они с поузданошћу тврде, да ће Русија и Француска, незадовољне данашњом картом Европе, ускоро пустити топове да сами собом грме. У тој забуни, енглески листови чисто нису начисто с тим, шта би у опште саветовали својој држави, и шта би у опште практичније било за стару рачунцику Енглеску: да ли да се приклони овом или оном царству, — једном или другом савезу.

Констатујући ово, сматрали смо за потребно да коју проговоримо о овом важном историском догађају. **П.**

Глас из Енглеске.

(Од нашег редовног дописника)

Лондон, 15. октобра.

Како су изванредни призори свечаног и одушевљеног братимлења између руског и француског народа завршени, то се штампа енглеска свих партија и свих боја упушта у хладнокрвну и озбиљну анализу значаја тулонских и париских демонстрација. Признају сви да сјајност дочека и топлина одушевлења француског превазилази све што је до сада историја света имала да покаже. Признају да долазак руске ескадре у Тулон и похода руских поморских официра у Париз није више само „акт учтивости“, него је знаменит историјски догађај који обележава почетак нове једне ере у историји Европе.

Још само пре десетак дана Енглези нису никако веровали да је утврђена, потписана и запечаћена формална алијанција између Русије и Француске, и савез између „самодржавнога цара“ и „демократске републике“ чинио им се просто немогућан; данас признају да једнодушно и заносно усклицавање свега француског народа рускоме цару, и рускоме народу значи чак и нешто више него формална алијанција, значи да је Французима овладало уверење да је повраћај Елзаса и Лорена Француској сад већ изван сваке сумње.

О факту да постоји алијансија између најисточније и најзападније европске силе сад већ више нико не сумња. Питање је само шта ће бити непосредна последица тога факта: да ли ће се двојни савез држати само на дефанзиви према тројноме, или ће предузети офанзиву као и кад ће то бити? Већина великих листова држе за извесно да Француска и Русија не ће саме рат изазивати, и да су све оне демонстрације од прошле недеље само израз радости што се обе те силе осећају сада безбрижне за случај да их тројни савез нападне. Али баш они листови који се у Лондону сматрају за најдуховитије а који често сасвим правилно одјекују назорима који владају у дипломатским круговима, не деле то мишлење. Они обраћају пажњу на ту околност што су силе које чине тројни савез задовољне са данашњом картом Европе, и што су оне тај савез и образовале с циљем да одрже садашњи *status quo;* напротив, ни Русија ни Француска нису задовољне са стањем какво је створено после године 1871. и год. 1878., и савршено се слажу у жељи да га измене тако, како ће задовољити њихове интересе. И Француска и Русија правиле би се само смешнима кад би с таквим до сада још никада ни виђеним ни чувеним демонстрацијама правили савез само да олакшају постигнуће оних циљева које тројни савез има, т. ј. и даље одржавање стања које је франкфуртским и берлинским уговорима створено.

С тога та мањина држи да није истина да је мир сад још већма осигуран, и да је сав говор о мирољубивости ма одакле данас са стране великих сила потицао само једна велика хипокризија, и да се у самој ствари од десетак дана Европа брзо и одсудно приближила оном страшно критичноме дану у који ће топови тако рећи сами од себе почети да пуцају. „Стандард“ који је у питањима спољне политике најбоље обавештени лист енглески и сам у неколико дели те песимистичке назоре, јер пошто је најпре развијао тему да је готово и боље што се сад према тројном савезу образовао и двојни, те се на континенту убојна снага оба велика логора довела у равнотежу, он ипак налази да ће мир бити осигуран најбоље тако ако Енглеска изјави да ће се са свом својом силом дићи противу оне од те две алијанције која прва мир наруши.

У осталом има и других знакова по којима изгледа да сама влада британска држи да су врло близу критични дани не само за европски континенат него и за

ЛИСТАК

Војвода кучки Марко Миљанов.

Тешко је и започети писати што о Марку Миљанову, о том узор-човеку и јунаку, кад помислиш да је овоме животопису означено ограничено место у овом листу; јер кад почнеш једном да причаш о њему, не бих се сит напричао, не бих се никад уморио, слушајући о делима Марка из пламена Дрекаловића у Кучима. — Управо рећи: „Марко је соко од сокола!“ —

Ово је највернија јуначка слика што ју виђах до данас. Јест, то вам је Марко Миљанов. Човек повисок, сувоњав, прав као бор, поносит — но слободна хода.

Погледаш му на црномањасто лице, на оне натмушене обрве, мислиш Марко је љутит као Срђа Злопоглеђа. А за часак прелети преко оних стиснутих усана онакав благи пријатан осмејак да те махом занесе. — И Марко се насмеши, често и не мислећи на то. — Мисли су његове ваздан заузете узвишеним и родољубивим идејама.

Марко је својих 60 година. Већ прерано прогрушала му се црна ко угљен коса проседицама. „А што си Марко,“ питах га једном још пре једно 10—15 година, — „тако рано осједио?“

„Ма како не бих осједио болан, пре мишљајући о тој јадној нашој браћи под Турчином! Знаш, е је свака ова сједа коса брига, шта да се чини да ослободимо једном нашу браћу од те некрсти!“ —

Марко се је морао испод Медуна, где му је остала кућа и кућиште, уклонити у Црну Гору. Тада се је заверио: да ће, док је жив, светити се Турчину. — И доиста је војвода Марко одржао своју реч!

По преласку свом из Куча у Црну Гору постане он кабадахијом*) књажевим заједно с Пеком Павловићем, са својим најбољим побратимом.

Марка поштује сва Црна Гора, Херцеговина, Стара Србија и Арбанашка за најбољега јунака. Арбанаси зову га „Мар-Миљановим“, и држе да га не бије пушчано зрно. А он сирома носи и дан данас још у левом рамену зрно, што му хтедоше већ трипут да изваде, но без вајде. Врло често побољева од те ране. — И доиста, као да Марка не бије зрно пушчано; јер ено и пре толико година прожеже га на скроз зрно издајничко, али га — слава Богу — не уби.

И најмање дете у Црној Гори зна за Марка Миљанова, зна за пријатељство његово и Пеково. И јесте, реткост је наћи така два искрена верна брата и друга. — За време њихова бављења на двору књаза Николе — једно две године — они беху „дворска опозиција“. Марко особито не мога да трпи пузљивост, ласкање и улагивање. Он је отворена, чиста — као сунце — карактера, напредне умне бистроће и досетљивости. Код њега нема претварања, шетрдања ни околишења; што је на срцу, то је и на језику. Он не зна шта је страх, а не боји се рећи и самоме књазу своме, кога он баш као ретко који поданик — здраво љуби, истину у брк, па ма ово било ма како тешко књазу чути. Он гине за оним, што је право и поштено и за то је готов умрети у свако доба. —

Могао бих читаве табаке писати о дивним цртама узор-јунака и о поштењу — војводе Марка Миљанова Дрекаловића; — али има ствари, што још нису да се за данас износе на видик, с тога ћемо их и прећутати. —

Марково бављење на двору књажевом беше врло добра школа младоме још тада књазу Николи. Камо срећа, да га овај није ни отпуштао од себе, него да је — ма њега једног — имао свагда у за се за свог тајног саветника; јер така чиста, карактерна, права, истинита човека нит' је било, нит' ће бити на ичијем двору, као што је војвода Марко. —

Пошто се је и он и Пеко Павловић, који је обазривије и много тишије нарави од њега, борише неке две године у опозицији, рећи ће једном Марко Пеку: „Јес' л' чуо Пеко, ја мним, е се нама ваља удалит с Цетиња?“ — „А с' чега?“ —

„Ма ви'ш ми се често довијамо с овијема људима око књаза, што умију да лацкају и што често зборе оно што је мило књазу, а било то право ил' неправо, па се бојим, божа ти вјера, е ћемо се и ми приучит' попуштат'. Јера, ваистину, рекао бих да и овизи овђена не бијаху сви такизи меки, но бијаху ка и многи други Црногорци; па ваљада увиђаше да ваља ил' попуштат' или се селит' с Цетиња. И, право да ти кажем, бојим се, е ћемо и ми бит' ка овизи меки, јер ја већ опажам, да могу више много што шта премучат' и превићат', него кад дођох на Цетиње.“ — И доиста, обоица они захвалише на почасном звању и уклонише се с Цетиња; и ако им беше врло тешко остављат' књаза — упливу ласкавих придворица.*)

Марко је напредна умна дара и проникнућа. Говор му је пун сласти и заноса. Кад му се развезе, говориће по три дана да се чудиш од куда лете те узорне мисли, од куда те логичне свезе у таком појетском његовом говору. Ко га једном слуша, не може да га не заволе. — Он учини на човека веома пријатни утисак, прирасте ти за срце, за душу. — А кад заћути, он може да ћути дуго времена, те се упусти у дубоке мисли, што му облећу као ројеви пчела — по набраном челу. —

Арбанаси непрестано долажаху к Марку Миљанову на збор и на договор; питаху га за његов савет. Он сваког лепо дочека у свом сиромашном скровишту, у које ме једном вако позва: — „Ма, чоче, срамота ме је долазит у тебе и гостит се толико. Желио бих ваистину једном да и к мени дођеш; — — а ни дао бог да ми дођеш!“ — „Како ме ти то, војводо, зовеш?“ — „Е тако! Мило би ми било дочекат' те ка и једног госта; али тамо, ђе ја живим, не би ти увео, да опростиш,

*) То су тјелохранитељи ближе око књажеве личности и таких је њих 6.

*) С тога им је једном, кад дођоше после годину дана на Цетиње, на сједници књаз и пребацио: како постоји ипак Црна Гора и правда у Црној Гори, и ако су се ови уклонили с Цетиња.

Вел. Британију. У арсеналима се с удвојеним бројем раденика ради дан и ноћ, и особита се наредба показује у довршивању неколиких оклопница првога реда. Трговачка компанија за експлотацију јужне Африке, по традиционалној политици сличних енглеских компанија, навалично је изазвала рат са Лобенгулом црначким господарем од Матабеле. Државни комесар на Капу добио је налог да тај рат спречи. Аустралијанци су имали намере, да саставе кор добровољаца који би отишао у Африку да помогне у операцијама противу Лобенгуле. Међутим ђенерал који командује у Аустралији добио је заповест да не да добровољцима у Африку, па вршећи ту заповест он је издао проглас у коме вели да Аустралија треба да приштеди сваког свог човека за обрану Индије! А у Кабулу изасланик вице-краља индијског ради неуморно, и како кажу успешно, да што пре закључи дефанзивни савез с емиром од Афганистана а противу Руса.

Све су то докази да у самим владиним круговима иначе тако хладнокрвне Енглеске влада необична нервозност.

И у самој унутрашњој политици енглеској имају по гдекоја факта која су значајна баш с погледом на могућне међународне заплете. Сасвим је истина да се на пријатељство Гладстона не могу поуздано ослонити ни Руси ни Французи, али се још много мање на њ могу ослонити Немачка и Аустро-Угарска. Конзервативна партија у Енглеској, а тако и либерално крило Униониста, као и сав двор, јако нагињу к алијанцији с тројним савезом. Да од тога нешто буде, или да се бар озбиљнији шанси за то створе, треба да се Гладстонова влада обори. Сва наваљивања и морални и политички притисци који се на Гладстона чине да га наведу да апелује на народ у питању о ирском Хом-рулу, остала су безуспешна. *Либерали сами деле мишљење да би у садашњим приликама Гладстон на изборима изгубио своју и онако не велику већину.* Сад конзервативна партија ради да побуди краљицу да се послужи својим уставним правом, којим се и њен дед краљ Ђорђе IV. у сличној прилици послужио, па да отпусти Гладстонов кабинет, а новом кабинету да нареди да одмах прави апел на народ. О овом је питању изишла и једна студија у чувеном тромесечном часопису *„Quarterly Rewiev“*, којим се уставност таквог поступка ставља изван сумње. Неки чак подозревају да је ова студија пуштена на јавност од стране или бар са знањем саме краљице, да би се видело како би јавно мишљење прихватило такав корак од стране краљице. Ако би се краљица решила на то, онда би то значило не само да се ирски хом-рул скида с дневнога реда него и да се појачају изгледи да у судбоносном часу Вел. Британија стане на страну Тројног Савеза.

Ван ових знакова велике међународне политике колико се по зидинама од Лондона виђају тешко је учинити избор нечега што би ваше читаоце могло да занима. О питањима која се српског народа тичу нити се сад што много пише нит говори по енглеским политичким круговима. Друштвени листови донесу по кад што белешке о краљу Милану и краљици Наталији, мало симпатичне а често баш и неправедне о првоме, а свагда врло симпатичне о краљици. Енглезе у опште више интересују Румуни и Бугари него ми Срби.

У финанцијским круговима дискутује се нов предлог да се кроз Малу Азију енглеским капиталом сагради две железничке пруге које би с једне стране Цариград а с друге Бејрут везивале с персијским заливом. Тада би се из Лондона стизало на персијски залив за 7 и 8 дана а одатле великим паробродима за 2 и 3 дана у Индију. Овом новом покретању везе с Индијом кроз Малу Азију придају овде велику политичну важност. У привредном кругу штрајка угљара још једнако виси над Енглеском као црн облак, маса беде и невоље међу раденичким фамилијама просто је грозна, многи се од њих налазе на ивици гроба, умирући од глади и ако милосрдни људи притичу у помоћ богатим прилозима. Колере у Енглеској нема али од три четири месеца самоубијстава. Просто је страшно загледати у ступце које дневни листови доносе о томе.

Не, доиста један велики рат потребан је да друштво европско опет дође мало к себи.

М.

ВОЈВОДА МАРКО МИЉАНОВ У НОВОМЕ САДУ.

Један од најидеалнијих јунака српских, с чијим је именом спојена успомена на најлепше и најјуначније победе црногорске, војвода кучки *Марко Миланов*, бави се с госпођом својом *Стефанијом* у нашој средини.

Војвода се после ободске прославе кренуо из завичаја свога, са Медуна-града, па је пошао преко Трста, Фиуме и Загреба у Србију, где се бавио пуна два месеца дана. Пропутовао је унакрст Србију, био је дуже времена у Београду, и свуда је био предметом највеће пажње, одликовања и поштовања. Војвода Марко пошао је из своје домовине да обиђе све српске крајеве, које још није видео, за којима га је срце одавна вукло и за које се пуне четири године дана спремао да их обиђе.

Пошто му је у Београду при растанку приређен величанствени банкет и у опроштајној му аудиенцији краљ даровао таковски крст II. степена с мачевима и један карабин — кренуо се војвода у Нови Сад. да види центрум овостраног српства.

Војвода Марко Миљанов дошао је у Нови Сад с госпођом својом у петак у вече и одсео је у дому г. Арсе и гђе Анке Пајевића, који су надалеко познати са свога српског гостољубља.

Можемо слободно рећи, да је наша варош овом посетом још већма оживила. Куд год се крене војвода са војвоткињом, они обраћају на себе пажњу целог света својим господским скупоценим рухом; војвода својом величанственом и достојанственом појавом, а војвоткиња својом лепотом и љубазношћу.

Све се то натиче, да што већу почаст ода јунаку са Фундине и његовој верној љуби. Сви се отимају, да се с њим познају. Долазе Срби с разних страна, да га виде и да се разговоре с њим, а одличније куће отварају врата својих дворница, да у њима приме и дочекају ове ретке и миле госте.

Војвода је с госпођом својом посетио за ово неколико дана све наше јавне заводе, и учинио посете код вел. жупана Флата, градоначелника Поповића, фелдмаршаллајтнанта Лемајића, генерала Амброзија (у Варадину), пуковника М. Стојисављевића (у Варадину) дра Свет. Милетића, дра Мих. Полита Десанчића, дра Илије Вучетића, гђе Ане удове Димитријевића, дра Лазе Станојевића, Милоша Димитријевића, Лазе Дунђерскога, Паје Гостовића, проте М. Ћирића, адв. Ђуре Вукичевића, дра Младена Јојкића, дра Стевана Павловића, дра Јована Велимировића, проф. Јована Грчића, Хаџи Гавре Плавшића, Стевана Јевтића и Љубе Стефановића и примио је подворења свију поменутих особа са породицама им.

Када је војвода у суботу у подне учинио своје подворење вел. жупану дру Виктору пл. Флату, овај га је замолио, да му дође после подне с госпођом, пошто госпођа жупаница још није видела Црногорца и Црногорку, па би се тада већма радовала, да први Црногорац и Црногорка буду тако славне личности. Овоме се високом и срдачном позиву војвода одазвао и у 5 сахати после подне отишао је с госпођом својом великом жупану, који је у почаст својим ретким гостима приредио богату ужину, на којој су осим војводе и госпође му, били и др. М. Јојкић и Бранислав Станојевић. Наши се пријатељи не могу да нахвале љубазности, којом су г. жупан и госпођа му примили и угостили своје црногорске госте, нити да се начуде оној лакоћи и — управо рећи — елеганцији, којом се војвода кучки и госпођа му крећу по господским салонима. Особито је лепо војвода наздравио гђи жупаници. Та је здравица била управо апологија жена. Друштво се најпријатније забављало све до 7 сахати. Говорило се нарочито о Црној Гори, њеним пределима, обичајима и т. п. и када су, и војвода и војвоткиња, присутне лепотом свога причања и својом духовитошћу очарали. При растанку дао је вел. жупан војводи за спомен две своје слике са својеручном дедикацијом, која је ћирилицом написана.

У недељу су у јутру отишли војвода и госпођа му у пратњи Николе Јоксимовића и Бр. Станојевића у саборну цркву, где су уживали у анђелскоме појању наше гимназијске омладине. Када је свршена литургија (на којој је војвода добио за спомен целу поскурицу), па изишао из цркве са молитве, искупљен свет и младеж поздравише војводу и госпођу му урнебесним: живели! живели! На што се обоје захвалише осмејком и махањем главе.

Тога је дана приредио домаћин војводин, Арса Пајевић, свечан ручак у част својим гостима, на коме су били наши прваци и млађи политичари и књижевници. Друштво је било необично расположено, здравице се низале једна лепша од друге, а пратило их је сложно, одушевљено певање. У вече је тога дана била пријатељска вечера у Нешковићевој пивници, на коју је дошло преко 30 поштовача војводиних оба пола. Наздрављало се, певало, играло и свирало до неко доба ноћи. Наздрављали су: прота Ћирић, др. Вучетић, Вукичевић, Паја Гостовић, Арса Пајевић, др. Јојкић, др. Велимировић, проф. Грчић и Благоје Бравчић, а све су здравице биле намењене здрављу и срећи војводе и госпође му.

У понедеоник око подне отишао је војвода Марко са госпођом својом Стефом (Стефанијом) у Срем. Карловце, па су одмах пошли да учине подворење патријарху, који их је љубазно примио. Ту су провели добро четврт часа у обичном разговору, рекав између осталог, како им је необично мило што први пут у своме животу гледају сада српског патријара. На поласку позвао их је патријарх на ручак. Међутим пошли су да прегледају велелепну нову патријаршиску палату, која се сада у главном довршује. И кад су се повратили патријарху на обед, беху овде искупљена многа господа са четири српске владике, који се свиколици руковаше, поздравише и упознаше са војводом Марком и његовом верном љубом, дичном и веома лепом Црногорком.

Ручак је био врло свечан, какав се обично приређује у најсвечанијим приликама, а та прилика беше и данас отварање св. Синода. За богату трпезу посадио је патријарх своје одличне госте до себе с леве стране између двају владика, Мирона и Никанора госпођу Стефу, а десно од себе војводу Марка до владике Нектарија. Обед је текао по строго званичном церемонијалу. Целом трпезом владаше најозбиљнија мирноћа, коју просецаху званичне здравице, праћене певањем многоденствија и грувањем прангија у патријаршиском дворишту. И кад се тај званичан део трпезе обавио, подиже патријарх високу чашу напуњену кипећим и искравим шампањцем у здравље своје гошће гђе војвоткиње Стефане. За тим на скоро секретар српске патријаршије г. Исидор Ћирић подиже чашу у здравље војводе Марка, који тако ненадно дође баш у згодни час на ретку свечаност што патријаршија са епископатом данас прослављa отварање св. синода. Говорник је очевидно био раздраган присутношћу војводе Марка и његове госпође, те је жи-

---

ни свога коњчета.“ — После ми тек исприча какав му је стан. Но он не хте да дође у питомину Бјелопавлиће, где му је књаз Никола даровао нешто добра, него је остао на граници близу у ропству цвилеће браће, да остане с њима у додиру, да не заборави на њихову тугу, на њихов јад. — Он не мишљаше на себе и на своје, него само на свој народ, кога жељаше да види слободна. — С тога и немога да се отисне од њега, него сећаше ту — близу њега.

Беше једном, мислим 1870-е г. у лето, слава на Његушима. Светли књаз Никола освећиваше новосазидани велики каменити дом на огњишту праћедовском. — Искупила се тамо сва господа цетињска, владика, војводе, шенатори и главари и др. слегао се народ са свију страна. Весељу и наздравицама не беше краја. Сви су усхићени у новом дому, од књаза па све до најнижег. Сваком се огледа на лицу веселост. Само Марко Миљанов стоји у сред весеља као бездушни кип, као нема стена. Он беше ту телом, но душа му луташе далеко по хижинама јадне раје и слушаше писку и вриску, плач и јаук робља српског. Преко усана прелети му каткад горки осмејак.

— „А што ти Марко мучиш? — Што не збориш? Што си тако сјетан?“ — Питаху га са више страна весели Црногорци. „Ма ела де наздрави Гошподару“. —

Марко се трже јави иза сна, па узе у руку пехар руменике и устаде, чело му се још већма намршти, а горки осмеј преле му се преко стиснутих усана. — Сви умукоше муком као да их је прожегла муњевина и упреше очи на Марка. И Господар поста махом озбиљан.

„Господару! — Славиш славу у твом новом двору, на прагу праћедовском“ поче Марко од прилике тако да збори. — „Да бог да ти по њему Турци почепали! Да бог да се у њему затрло твоје кољено, — — ако си дом ови подигао да у њему станујеш, да у њему проводиш свој вијек!“ — — —

Сви се следише од ових речи и беху поражени као громом. — „Ма на што си дизао овђена дворе Његушу, тврди ови кам ђе ни тица не мож да дољети без веље муке, а некмоли да дође нога поганика! — Зар си зидао дворе да умакнеш у њих од помамна душманина? Зар да бјегаш испријед њега? — Не! Господару! Нијеси, божа ти вјера, требао дизат овђена двора, него тамо на границу под саму Подгорицу, или Никшић град, да је душмански топ ваздан наперен на твој двор; па прво зрно што га избаци, да удри у твој двор, да си ваздан на бељези; да свагда и дневи и ноћи мислиш, зашто је Бог сачувао Црну Гору слободну кроз толико стотин година!“ „Јесте!“ — продужи он усхићеним гласом, — „тамо си требао зидат' дворе да слушаш и дневи и ноћи јаук и писку јадне наше браће у Херцеговину, Стару Србију и Босну и да непрестанимице мислиш, како ћемо што пријена, док они народ није клонуо, није малаксао духом под теретом, ослободит' га; да одонуд мислиш, како ћемо што пријен поћ: „онамо, онамо!“ и као што си и пјевао, и покајат' Косово и косовске јунаке!“

Беше то диван, озбиљан трепутак. Маркове речи продираху свакоме кроз срце, а књазу као да се у тај мах указао геније српски што чува Српство, што га зове да се дигне да предводи Српство на Косово.

Кад Марко развија мисли о српској будућности, о српској заједници, о пожртвовању што се хоће рад достигнућа те сврхе, мораше му се свако дивити и клањати. А треба знати и то да Марко није учио школе, да је Марко природњак; да је Марко тек као књажев кабадахија научио од самога књаза Николе читати књигу!

У друштву је војвода Марко врло занимљив и пријатан, и радо се шали. Особито збива шалу с Пеком Павловићем, а овај опет с њиме. — Једном ће они тако, по обичају црногорском, терати шалу ругајући се племену и измишљајући спрдњу један на другога. Марко — као жестији — поче да се љути, а Пеко таман добио ћеф за шалу. — Једном Марко плану на Пека: „Бре муч Пеко! јер сад ће бит' зла!“

Пеко пуши синсију па мирно пушта дим у котурове и тек ће полако, гледајући га испод оних малених лукавих очију, рећи: „Е, Марко сва Црна Гора и Херцеговина жна и прича за наше пријатељство, да нема така два друга и брата ка Марко и Пеко у сву Црну Гору! — Па ако Марко Пеку, ил' Пеко Марку не смије рећ што више него и осталијема Црногорцима, онда заистину војводо, није треба да се и спомиње више за то пријатељство!“

— „Хај, право збориш Пеко!“ рече Марко и пружи руку Пеку. И од то доба тако се они шале, тако задиркује један другога и токорсе дођу у ватру, да све мислиш, е сад ће бити покоља; — кад ено гле, а Марко се насмјеши и као да не паде међу њима ни једне речи. (Тај би пример могли задржати себи за углед сви цивилизовани, који хоће да имају искрена брата пријатеља!)

У боју, у распоређењу војске, у соколењу — (храбрењу) Марко је међу првима.

У свима бојевима одликовао се је војвода Марко као најбољи вођа и јунак. Али како и да се не војује поред таког мудрог и храброг војводе, поред таког сокола, који не зна шта је страх, кад треба мрети за правду, за истину, за крст часни и златну слободу!

И последњи бојеви црногорски у јужној војсци, заузеће града Медуна и много што шта, што се и не износи или износи у не са свим правом облику, засведочило би: да је војводи Марку Миљанову ретко наћи и у једној држави равна.

За особито јунаштво добио је он одличије Данилов орден, медаљу Обилића, Таковски крст с мачевима о врату, руски орден св. Ђорђа и св. Станислава итд.

Марко имађаше верну љубу — Милосаву, која је у многоме личила своме мужу и примила је од њега сасвим његов

вом речи а душевно узбуђен прелетао листине наше црквене историје, Ту је напоменуо нарочито оне случајеве, када је ова патријаршија посвећивала њима митрополите, наиме Црној Гори оснивача данас владајуће династије владику Данила Петровића, којега је у Сечују пре 200 година посветио за владику и митрополита црногорског патријарх Арсеније Чарнојевић III. Ту се одушевљени беседник обрну једном између многих живописних ликова што красе зидове патријаршеске трапезарије, те опруженом десном руком показа у своје доба масном бојом верно израђен лик патријарха Арсенија Чарнојевића III. узвикујући: ево војводо, гледај добро, то је прави лик тога знаменитог патријарха српског. За тим је напоменуо други случај, када је скоро пре 100 година овде у Срем. Карловцима за владику и митрополита посвећен други знаменити Његош Петар Петровић I. којег прозваше Црногорци светим. Њега је овде рукоположио митрополит Стефан Стратимировић, обрнув се опет руком према овога живописноме лику што висаше о зиду. За тим напомену беседник у Карловцима владичење двају српских владика и митрополита, наиме Петра Јовановића за владе књаза Милоша и Теодосија Мраовића за владања краља Милана у Србији. Беседник је целу своју беседу изводио слогом праве песничке лепоте и лакоће, те је њоме силно утицао на све слушаоце, који му се захвалише на лепој здравици. За тим је војвода Марко најодабранијим речима, које предписаху једрином мисли, мудрошћу и духовитошћу, захвалио како светломе домаћину на гостољубљу, тако и г. секретару Ћирићу, који је у овоме светломе друштву још светлијом приликом овом својом беседом учинио пошту њему и још више милом му завичају Црној Гори, која му је светија и дражија од свега на свету. Тим говором војводе Марка, који је праћен одушевљеним клицањем, закључена је трпеза и сви гости пођоше за домаћином у побочне одаје да се опросте и захвале патријарху као домаћину.

Давно је одкуцало 4 часа, па ипак сва омладина гимназијска, заједно са својим учитељима, стајаше на окупу у најпространијој дворани палате гимназијске и ту нестрпељиво очекиваше да се појави идејалним душама њиховим најмилији гост војвода *Марко Миљанов*, којег на скоро међу њих допрати један добар део гостију патријаршеске трпезе са управитељем Лазићем на челу. И кад је војвода Марко међу њих крочио проламаше се ваздух и одбијаху се одјеци големим просторијама од онога силнога и једнодушнога усклика целокупне омладине гимназијске, која се за часак само толико стиша да јој г. управитељ са кратком, али одушевљеном и пуном песничког полета беседом могаше приказати војводу Марка, па се опет још силније урнебесно клицање понављаше неколико пута.

И кад тако млађана срца у најсветијем одушевљењу свом избише одушку да им се раздрагане душе гледањем наслађавају, падоше сви жедни погледи на милог им госта као вредне пчелице на обилато богату цветну пољану. А посред ове божанствене тишине из њихових слатких, анђеоским мелодијама испуњених уста забрујаху најпобожније песме „Царју небисни утјешитељу душе“ и „Возбраноје војеводје побједителнаја“ тако бајно-дирљиво, да ми са дна срца на очи потекоше две вреле сузе, кроз које пођох гледати пред собом небројено много, утискане једну до друге главице, што се постепеном узвишицом слагаху у дугачком низу једна за другом као оно на старинским великим иконама где св. Сава српчад благосиља.

Овај величанствени призор потресао је тако јуначко срце и витешку душу војводе Марка да је у заносу омладини изговорио дивну беседу пуну најморалније поуке, узвишене хришћанске и братске љубави, узоритог српског родољубља и свију најплеменитијих људских врлина, да би оваке беседе могле пристати да их у црквама српским са амвона изговарају народу нашем највиши достојанственици, па да нам буду цркве не само свагда пузе, него и слушаоци моралнији и у свему напреднији.

А колико је војвода Марко племените душе и мекога срца видело се кад је при поласку нагрнула омладина да га у руке љуби, а он је стаде редом љубити најтоплије и на груди притискивати као да му је свако од срца одпало. Једва је после дугог времена могао на поље изаћи, толико се беше заплео међу децу, која му по сопственом признању вазда мила и драга беху.

После тога у писарни својој приказао је г. управитељ Лазић војводи Марку свеколико професорско тело, којем је војвода такођер изговорио тако красну и дирљиву беседу, да су је г г. професори клицањем и одобравањем неколико пута прекидали, дивећи се родољубивим мислима, топлим српским осећајима, милорекости, лепоти језика и великоме говорничкоме дару војводе Марка.

После тога војвода је отпраћен силним светом у мађистрат, где га је добродошлицом поздравио градски начелник г. С. Јанковић, који је високе госте провео кроз све просторије и захвалио се на посети, предав г. војвоткињи лепу киту мириснога цвећа из варошког врта као малену успомену на њихов кратки боравак у Срем. Карловцима.

За тим се војвода са госпођом уз многобројну пратњу још једном прошетао глав. улицом, где се у сумрак опростио од небројено многих пријатеља и поштовача својих, који му за спомен даваху са нанисима своје фотографске слике, те је на скоро на кола сео и пошао у Н. Сад испраћен урнебеским клицањем и најлепшим жељама за сретнога пута.

За све време боравка војводе Марка са госпођом у Српском Сиону, стајаше им вазда на усрдној услузи и провађаше их родољубиви г. Лаза Обреновић, који је од вајкада одушевљени поштовалац војводе Марка. Одавде их пратио А. Пајевић.

У понедељак је изразио командант Варадина, ђенерал Амбрози жељу, да га војвода посети, што је овај јуче у уторак учинио. Састанак је био заказан за 11 сах. пре подне. Војводу је и госпођу му дочекао на ћуприји један официр и спровео у ђенералову палату. Ђенерал је дочекао своје госте у првој соби, а у салону гђа ђенералица, која је војвоткињи предала букет од ружа из свога врта. И ђенерал и ђенералица дочекали су госте своје најљубазније и позвали их на сутрашњу велику војну свечаност. После тога били су војвода и војвоткиња у пратњи г. пуковника Милоша Стојисављевића и лајтнанта Н. Стејина у горњем граду, одакле се дивили бајној околици новосадској. Тога дана били су на свечаноме ручку код дра Младена Јојкића, на коме су били пријатељи куће Јојкићеве. Друштво је било весело и расположено, а напиле се многе одушевљене здравице. У вече пак беше сјајна вечера код дра Илије Вучетића, на којој су биле многе одличне личности. После вечере проведено је време већином у свирци и певању.

Данас у среду у јутру прешао је војвода са госпођом у град Варадин, да присуствује великим војним свечаностима. У првим каруцама ишла је на маневар војвоткиња са гђом ђенералицом и г. Бранисавом Станојевићем, а у другим војвода са једним капетаном, кога му је ђенерал доделио, (у повратку је са свечаности и ђенерал био у коли.)

Свечаност је била на плацу иза града где се обично држе војне вежбе. Госпође официрске дочекале су војвоткињу с великом љубазношћу, а тако и официри војводу са пуно поштовања. Пошто је одслужено призивање св. духа у шатору, где су војвода и војвоткиња седели у првоме реду, било је свечано заклињање војске, што су обоје с великом пажњом пратили. За тим је војска дефиловала ђенералу, поред кога је стајао војвода Марко, а војвоткиња је с ђенералицом и официрским госпођама остала на прибитку, одакле је гледала дефиловање војске. После свечаности позвао је генерал са госпођом својом војводу и војвоткињу сутра на ручак, што су они с благодарношћу одбили, пошто сутра иду у манастире.

Када се вратили у Нови Сад, дошле су депутације новосадских Срба занатлија и ратара, и одушевљено су поздравиле војводу, који им је одговорио и захвалио на поздраву.

Данас је опет ручао војвода код свога домаћина, где је био најужи круг пријатеља на ручку.

Довече је заједничка вечера у дворници код „царице Јелисавете“, на коју су позвани сви поштовачи војводини. При заједничкој вечери свираће и музика 70. пешачке пуковније, а певаће овдашње српско читаоничко певачко друштво. По свима изгледима, ова ће вечера сјајно испасти.

Војвода намерава да посети још неке манастире, па ће се крајем недеље — по свој прилици — преко Пеште, Фиуме и Котора вратити у своју јуначку постојбину.

Нови Сад 20. октобра 1893.

Рајко.

начин мишљења и суђења. — Он има три кћери. Најстарија кћи Анђелија — пратила га је у свима бојевима као ђеније у сред пушчаних зрна. Од сокола рађа се опет соко! —

Војвода Марко оженио се по други пут Стефанијом од рода Даниловића из Никшића, с којом је и једно дете имао, које не поживе дуго. Доктор Шварц, пишући о знаменитостима у Црној Гори, помиње и војводину другу супругу, коју назива „ружом од Никшића“.

Последњих година приволео се војвода Марко да се прими црногорског сенатства и на то га је навело — по свој прилици — не његов интерес, него ли жеља, да добра чини Црној Гори, и да светломе књазу својим мудрим искреним саветима, својом сталношћу буде десна рука. —

И доиста, и ако је војвода Марко више пута рекао књазу своме у брк таких истина, са којих би на другом двору давно већ и смркло му се — јер владаоци нерадо слушају истину, ако им не годи! — књаз га, као и сав народ црногорски и целе околине љуби и поштује и много му се поверава. —

Ал' и јесте војвода Марко тога достојан; — јер преко његових усана не пређе још ласкава, пузлива, неистинита реч!

И благо оном двору, који има за пријатеља овака човека, као што је Марко Миљанов, војвода кучки.

И. Р. К.

Политички преглед.

— **Криза у Аустрији.** Криза у Аустрији још једнако траје и не ће се тако брзо решити, као што се испрва мислило. Цар и краљ вратио се у суботу у Беч, и одма сутра дан била је министарска седница. Гроф Тафе је у тој седници поднео оставку, али иста није уважена. Цар је звао себи и вође појединих миродавних партија, као грофа Хохенварта, дра Пленера и Јаворског, те их је преслушао о положају, но није никакво решење донесено. Царевинско веће одгођено је на неизвесно време. Међу тим цар и краљ враћа се у Будимпешту, и тек ће се 8. новембра по р. к. вратити у Беч. Донде се по свој прилици не ће решити ни министарска криза. Него сви су изгледи, да ће Тафе одступити, јер сва три клуба изјавили су, да су против тога, да он остане даље на крми државној. Још се не зна ко би му био наследник. Као наследник спомиње се кнез Виндингрец. Све је ово неизвесно, само се то зна да је решење кризе одгођено.

— **Црна Гора и Турска.** „Глас Црногорца“ доноси овај комунике:

„Имамо да забележимо један врло непријатан догађај у нашијем извеснијем односима с отоманском царевином.

Догађај се тај односи на погранична питања, за уређење којијех постоји мјешовита комисија.

Комесари, наш и турски, били су се договорили, да се састану 6 т. м. у Велипољу, ради уређења спорнога питања око истога. Тај дан наш комесар, г. Б. Гардашевић крене зором с Рикавца пут Велипоља, и пошље напријед једног војника, да види, је ли дошао турски комесар? Тај војник се врати и срете нашег комесара с гласом, да је пуно Вилипоље арнаутске војске, која се почела примати уз гору пут Рикавца. Тада се наш комесар врати пут Широкара, и још није био изашао на врх стране, док одједанпут осуше Арнаути плутон на његову пратњу, која је успјела да пређе у нашу границу неповредима. На ту пуцњаву арнаутску, дотрче оближњи Кучи, али им наш комесар забрани пуцати и прелазити турску границу. Арнаути су пуцали до послије подна и било их је 1000 на окупу у Велипољу.

Како је турска кула више Велипоља на једном брду близу наше границе, наш комесар пошље писмо на кулу, да се преда комесару турском. Тијем писмом позивао се турски комесар на састанак код пирамиде на самој граници. Јузбаша је с куле казао писмоноши, да је комесар у Гусињу и да неће на састанак него да ће се вратити натраг у Тузи.

Ушљед тога догађаја, наша је влада учинила нужне кораке у Цариграду, и ми се надамо да ће добра воља и ауктoритет отоманске Порте бити јачи од арнаутске разузданости.“

— **Бугарско собрање.** У Софији је 15 о. м. свечано отворено народно собрање кнежевом престоном беседом. У беседи се вели: „Ми смо у овој години видили остварене и за народ потребне реформе, које су знатно допринеле учвршћењу престола и државе, и с тога с радошћу констатујемо да је народ поново доказао своје поверење у нашу владу, изабрав вас за своје заступнике, те вам тиме поверио, да браните његова права и интересе и да с владом заједнички радите на срећу домовине и на победи оне политике, коју смо инаугрисали од дана ступања нашег на престо. За време наше владавине учињено је много за срећу земље и заштиту њене аутономије. Међу овим важним догађајима прво место заузима женидба државног поглавара, чиме се Бугарској осигурава народна династија и даје јој се могућност да с пуно поверење гледа у будућност и да ради на величини, слави и успеху домовине“. За тим се ређају законски предлози, које ће влада поднети. Међу предлозима су ови: изборни закон о својини и закон о грађењу железнице Софија — Роман. За председника собрања поново је изабран Петков а за потпредседнике Милев и Никифоров.

Новости из места
и из народа.

Нови Сад, 20. октобра 1893.

— **Српска књижевна задруга.** Српска књижевна задруга у Београду издала је својим задругарима, претплатницима и пријатељима ову објаву:

„Већ је неколико месеца како је Српска Књижевна Задруга зашла у другу годину рада свога. Прва година њена рада на ширењу српске књиге завршена је одзивом народним, који је у досадашњим летописима књиге наше јединствен. Народ је сјајно прихватио прву мисао Српске Књижевне Задруге, и захваљујући одзиву народном, та је мисао остварена.

Али сад настаје оно, што се до сад сматрало као слабост у нашем народном заузимању за просветне ствари; настаје потреба да се и у другој години посведочи, што је у првој години сјајно показано.

Управа са своје стране чини своје, колико боље уме, и нада се, када буде готова, изићи пред задругаре не горе него лане. Она се стара да свој објављени програм издања ове године делом још јасније обележи, да у испуњавању тога програма учини још који корак у напред. Да би народ могао казати своју реч, да би и он учинио своје, да би се радовима Задруге материјална средства набавила, управа се и опет обраћа народу, отварајући упис у чланство и на претплату за II коло књига (за 1893 годину). *Оснивачки* је улог 10 динара или круна, а *улагачки* 6 динара или круна на годину. Време уписивања траје до краја године. У кога су родољуба прилике таке, да може и дарежљивије потпомоћи Задругу као *добротвор*, требало би да упише најмање 150 динара или 75 форината. Они, који би сад први пут стали међу чланове или претплатнике Задруге, а желели би добити и прво коло књига Задругиних, могу имати, преко управиних поверника, прво коло по спуштеној цени за 10 динара или круна.

Управа је уверена да дојакошњи задругари, претплатници и пријатељи неће прекинути своју досадашњу помоћ Задрузи, већ да ће се, што више, старати да јој у своме кругу прошире број нових помагача, како би и цео друштвени рад био све поузданији, прибранији и обилатији.

— Пишу нам из **Будим-Пеште**: „Од једно десетак дана бави се овде **Леонора Дузе**, прва глумица на свету. Сви овдашњи листови славе је, хвале је и узносе је. Та дивна, чудновата жена не игра на позорници, него живи животом оне особе, коју приказује. Игра јој није игра, него сушта истина, прави „веризам“ Досад је приказала: „Госпођу са камелијама“, два пут, Сипријену у „Divorçon“-у, Одету, Клотилду у „Фернанди“ и Нору, и сваким приказом својим задивила је, очарала је, занела је публику, која свако вече напуни дупком „мађарско пучко позориште.“ Тој занесеној публици за љубав пристала је на то, да даје још три представе, међу којима ће бити и „Клеопатра“ у комаду Шекспировом: „Антонијус и Клеопатра“. Сви уметнички кругови овде се већ у напред радују том уживању, које ће имати у том приказу те генијалне жене.

Гостовање те праве уметнице привукло је силан свет из близа и из далека. Од нашег

света ту се бави и управитељ нашег позоришта г. А. *Хаџић*, који је до сад био на свакој представи, а остаће да види до краја и остале представе, те се тако надамо, да ћемо у вашем листу моћи читати на скоро оцену игре Дузине, као што смо с особитим уживањем читали пре неколико година утиске, које је на њега учинила игра Саре Бернардове. Ту се бавио и садашњи управник кр. српског народног позоришта у Београду г. др. *Никола Петровић* и равнатељ „народног казалишта“ у Загребу г. *Адам Мандровић*, а на изменце полазиле су представе Дузине: гг. *Т. Лукићка, С. Вујићка, С. Бакаловићка* и *М. Марковићка*, глумице нашег народног позоришта и г. *М. Ружичка Строцијева*, глумица „народног казалишта“ у Загребу. Сваке је похвале вредно, што је управни одбор притекао у помоћ нашим глумицама, те им је дао прилике, да виде „чудо до сад невиђено“ у глумачкој уметности. Ту се бавио и неколико представа Дузиних гледао и ваш „*Глобштрошер*,“ др. *Средоје Ђорђевић*, и како ми се чини, као да ћете и ви имати вајде од тог његовог гледања.

— **Четрдесетогодишња прослава Вукичевићева у Вршцу.** Овдашњи учитељски збор, опремио је уваженом јубилару споменицу пуну топлих и благодарних израза. А на сам дан прославе, после свете литурђије, приредио је исти у саборној цркви свечано благодарење, за здравље и дуг живот свог љубљеног учитеља. На благодарењу чинодејствовао је овдашњи парох и протонамесник г. *Живојин Милић* са г. г. свештеницима: *Малушевим, Трбићем* и *Радовићем*. Овим чином показао је вршачки учитељски збор, да уме ценити заслуге једног народног неуморног трудбеника. Нек је пред народом светао образ оваким учитељима, а слава нек је уваженом и поштованом нашем јубилару.

— **Освештања заставе** српске православне основне школе у Доњој Тузли ће се свечано свршити у дне 26. октобра т. г. у овдашњој срп. прав. цркви а уз суделовање Доњо-тузланског српског црк. пјевачког друштва. Распоред свечаности: 1. У 9 сахати прије подне долазак школске деце под заставом у цркву и почетак архијерејске литурђије. 2. У 10 сахати прије подне освећење заставе у цркви по Његовом Високопреосвештенству господину митрополиту Николају Мандићу. 3. По освећењу полазак школске деце с учитељским збором и школским одбором у стан Лазе Р. Јовановића председника црквено-школске општине, да му као дароватељу заставе на дару бладаре. 4. У 1 сахат по подне свечани ручак, који даје даровалац заставе у свом стану.

— **Парастос.** Црквени одбор српске православне општине ст. бечејске даје свечани овогодишњи парастос добротворци српској *Баронци Еуфимији Јовићки рођ. Јанковића* у суботу 23. октобра о. г. у свето-ђурђевској цркви у $10^1/_2$ часова пре подне.

— **Са скупштине учитељског друштва Старо-Пазовачког котара.** Пишу нам из тог среза ово: „Дана 15. (27.) октобра о. г. одржало је ово друштво своју главну скупштину у Ст. Пазови. Милина бијаше погледати како сакупљене колеге и колегинице од радости једно друго искреним и отвореним срдем предусрета и брацки поздрављ тер са новим колегама и колегиницама упознава. Са лица њихова могао си читати неописиву радост и задовољство, да је исто друштво иза подужег ћутања опет отпочело међу својима члановима опћу и струковну наобразбу ширити те тим напредак школе и учитељства овога котара промицати. Ово му је јасан доказ и тај, што на ту скупштину дохрлише преко 40 чланова учитељског друштва овога котара. Ову скупштину увеличао је својом присутношћу погл. гост. краљ. котарски престојник Плата Михајловић, који је управо очинским савјетима и упутама још јаче осоколио друштво на неуморни рад ради чега му се цело друштво после скупштине корпоративно у његовом званију преставило и најучтивије захвалило. Осим осталих извештаја и предлога конституисао се у овој скупштини и нови одбор. За друштвеног председника изабрат је г. учитељ Иван Каменар, а за тајника равнајући учитељ Даве Гламочлија; за одборнике г.г. равнајући учитељи: Даворин Прстец, Јулио Хавлик, Васа Милутиновић, Милан Коњовић и г. учитељ Марко Суботић, а за одборске замјенике гђа Стана Гламочлија гђца Марија Хохмајер. Дојдућа главна скупштина заказана је са децембар о. г. у част прославе десетогодишњег сретног владања Његове Преузвишености бана грофа Куенхедерварија овом троједном краљевином. О биографији и раду Његове Преузвишености говорити ће равн. учит. Даворин Прстец. — У 1 сат био је заједнички ручак на ком је пало више лепих наздравица нашим вишим и нижим достојанственицима уз попратницу наших омиљених песама. У пет сатиустало (е сво друштво те се опростило са својим врсним престојником тер колеге са колегама и колебиницама, з зажелевши једно другому до скора сретног састанка тер се тако пуни радости и наде још за вида кренуше својим кућама.

Новости са стране.

— **Телафтограф.** У априлу месецу ове године појавио се у Америци нов проналазак, коме прорицу велику будућност и широку примену у друштвеном животу. После телеграфа и телефона, американци су измислили електро-технички прибор који на хартији, утврђеној на тезги, производи писмена, речи, слике и сваке знакове на ком било растојању од оног места, где их на хартији пишу пером, писаљком или другим каквим заоштреним предметом. Тај нови начин електричког предавања писама, који су американци назвали „телафтограф“, пронашао је физичар Греј и даје људима могућност да се дописују онако исто брзо, као што се сад разговарају на телефону. Онима, који желе да писмено ступе с неким у везу помоћу телафтографа, довољно је да седну уз за то нарочито удешену тезгу и написати шта хоће на хартији, која покрива тезгу па да се аутограф с електричном брзином пренесе на ону станицу телафтографске мреже, којој је одређен, и ту на станицу примања спроведен с аутоматском тачношћу. Ако адресант, при предавању одређенога му саопштења, није код куће, онда ће перо тога прибора механички извршити свој посао и у његову осуству, а кад се врати кући, он ће прочитати упућено му саопштење. У овом последњем погледу нови проналазак далеко је бољи од телефона и, без сумње, учиниће важне услуге у судским, трговинским и сваким другим пословима.

Помозимо пострадалима у Ловри!

На позив штампан у нашем листу, да се купе прилози на становнике села Ловре, који су од пожара страдали, стигли су нам ови прилози:

Из Мађарског Боја.

(Скупио **Исидор Бошњак** парох)

Исидор Бошњак, парох. 5 ф. Тот Вилмош, бележник 2 ф. Шулц Бела, воденичар 2 ф. Хафнер Вилмош, еван. парох 1 ф. Вителсбах Ото, иншпектор 1 ф. Груић Мита, парох. 1 ф. Гајснер Бени, гостионичар. 1 ф. Раш Валтер адјункт. 50 н. Шиперт Јанош, поштар 50 н. Бернат Алт 50 н. Малешић Јанош, ципелар 40 н. Гајер Ласло, еванг. учитељ 20 н. Н. Н. 1 ф.

Свега: ф.	16·10
Поштарина ф.	—·10
Остаје ф.	16·—
Овоме долази у 122. броју „Браника“ исказана свота са — ф.	761·45
Укупно: ф.	**777·45**

Изричући овим у име пострадалих погорелаца родољубивим приложницима најтоплију захвалност, поново позивамо своје сународнике да што обилатије притекну у помоћ страдалницима, који су остали без крова и кућишта.

Прилоге ваља са означењем цели упутити на администрацију „Браника“.

У Новом Саду, 20. окт. (1. нов. 1893.

Уредништво и администрација „Браника“.

НОВИЈЕ.

СИБИЊ, 19. октобра. Корски заповедник, генерал коњаништва Антон барун Светењи умр'о је јуче наглом смрћу.

ЧИКАГО, 19. октобра. Светска изложба закључена је јуче једноставно, пошто су ради смрти начелника Харисона отказане све свечаности.

ТЕЛЕГРАМИ
уредништву „Браника.“

Рад синода.

КАРЛОВЦИ, 20. октобра. (Од нашег извештача.) У јучерашњој синодској седници није се могао постићи споразум између патријарха и епископата. Патријарх је одлучно препоручивао своје кандидате, и то архимандрита Телечког за бачку, а протосинђела Петровића за будимску дијецезу. Епископи нису хтели прихватити ову кандидатуру, јер су те кандидате већ прошлога синода одбили. Услед тога је патријарх претворио седницу у конференцију епископа. У конференцији епископи су предлагали за бачког владику архимандрита Руварца, а за будимског проту панчевачког Саву Стојшића. Патријарх овај предлог није прихватио, јер је арх. Руварац већ један потврђен избор за вршачког владику одбио, а проту Стојшића није хтео прихватити, што је још мирски свештеник. По том су као најозбиљнији кандидати остали протосинђел Шевић, протосинђел Анатолије Јанковић и протосинђел Герман Опачић. Прву двојицу није хтео патријарх прихватити, јер не знају мађарски, а мимо тога протосинђела Шевића сматра да је благе и мирне природе, и да би на њега новосадски кругови јако утицали.

Конференција је у један сат прекинута без икаква успеха.

У данашњој седници изјавили су епископи, да ће прихватити једног од патријархови кандидата, и то протосинђела Петровића, а не архимандрита Телечког, а за другог кандидата препоручивали су Шевића и Опачића. Усљед погодбе између патријарха и епископа изабран је за бачког епископа протосинђел Герман Опачић а за будимског досадашњи мандатар Герасим Петровић. Патријарх може са овим избором потпуно задовољан бити.

Трговина.

НОВИ САД, 20. окт. (1. нов.) На Будимпештанској житарској пијаци пшеница је јаче тражена и купов на, цена је пшници са неколико новчића скочила. Зоб је са 10 н. пала. Остала рана продавата је по дојакошњој цени. Код нас се цене рани пшучему променуле нису. Довоз је у нечем живљи. — У колико приспе зрна на нашу пијацу продају се по сљедећој цени: Пшеница 7 ф. 10—20 н. Наполица 6 ф. 40—50 н. Зоб 6 ф. 30—50 н. Јечам 5 ф. 20—30 н. Кукуруз нови у клиповима 2 ф. 30—40 н. Кукаруз нови окрљен 3 ф. 40—50 н. Проја 3 ф. 05—10 н. Пасуљ бели 5 ф, 10—20 н. Пасуљ жути 5 ф. 40—50 н. Маст 50—52 ф. Сланина 50—52 ф. Слани а дебела од прљени свиња 52—54 ф. Свиње 100 кила.

*

БУДИМПЕШТА, 19. (31.) октобра. Пшеница је јако нуђена, расположење за куп чврсто те је тако 35.000 м. ц. продато са неколико новчића скупље но до сада. Остала рана није тражена. — Цене су пшници ове: Потиској 75—81. 7 ф. 15—95 н. Из околине пештанске 77—81. 7 ф. 35—75 н. Из околине Мориша 79.5 7 ф. 85 н. Сенћанској 78.2 7 ф. 80 н. Бачкој 77.2 7 ф. 65 н. Из Баније 77. 7 ф. 45 н. Из горњег потисја 78.5—79 7 ф. 55—70 н. Влашкој 77. 6 ф. 70 н. Србијанској 74.5 6 ф. 40 н. Све на три месеца.

Термини закључени у 4 часа по подне. Пшеница за јесен 7 ф. 28 н. Пшеница за пролећа 7 ф. 65 н. Кукуруз за мај и јуни (г. 1894.) 5 ф. 10 н. за Новембар (1893.) 5 ф. 85 н. Зоб за јесен 7 ф. 50 н. за пролеће 6 ф. 88 н. Раж за пролеће 6 26 н.

*

Цене за одв з рани до Будимпеште на лађи сљедеће су.

Дунавом до Будимпеште: Од Панчева 26—28 н. Од Н. Сада 23— 5 н. Од Бездана 15—17 н. На Тиси: Од Сентеша 30—31 н. Од Сегедина 28—30 н, Од Сенте 27—28 н. Од Титела 24—26 н. На Сави: Од Митровице 35—37 н. На Бегеју: Од Темишвара 46—49 н. Од Великог Бечкерека 34—35 н. по метарској центи.

У означеним свотама за одвоз ране садржи се и пореза, а обезбеђење пшенице није урачунато.

*

Течај вредности и новаца на берзи у Будим-Пешти 21. окт. (2. нов.) 1893.

Ц. кр. дукати	6 ф. — н.
Наполеондори (20 франака) .	10 ф. 06 н.
4% угар. ренте у злату. .	115 ф. 90 н.
4% „ „ „ крунама	93 ф. 35 н.
Деонице угарске банке . .	333 ф. 66 н.
Немачке државе марке . .	62 ф. 20 н.

†

Са непреболном тугом јављамо свима сродницима, пријатељима и познаницима, да се наш нигда незаборављеви супруг односно отац

ЛАЗАР КОЦИЋ

женски кројач у Недељу 29. октобра у 50-ој години живота свога после тешког боловања у вечност преселио.

Тело милог вам покојника опојано је и матери земљи у алмашко гробље предато 31. октобра.

Вечан му спомен.

Овим изричемо благодарност свима грађанима а особито сл. занатлијској задрузи који нам својим присуствовањем нашу голему тугу у нечем ублажише.

У Н. Саду, дне 20. октобра (1. новем бра) год. 1893.

Уд. **Христина Коцин** супруга
са сином **Душаном**.

Огласи.

Бр. 19182.
93.

СТЕЧАЈ.

На упражњено место једног вар. канцелисте I. реда, које је место скопчано са годишњом платом од 600 фор. и станарином од 100 фор. и ако би се ово место путем аванзовања попунило, уједно и на једно место канцелисте II. реда, које је скопчано са годишњом платом од 500 ф. и станарином од 100 фор. овим се расписује стечај.

Компетенти имају своје молбе по I. зак. чл. 1883. год. ваљано устројене искључиво до 8. (20.) новембра 1893. год. пресветлом Господину Др. Виктору Флату великом жупану сл. кр. вароши Новога Сада, или варошком магистрату поднети.

Из Седнице магистрата сл. кр. вароши Новога Сада држане 8. (20) октобра 1893. год.

Стеван Поповић Пеција с. р'
градоначалник.

Др Владимир Деметровић с. р.
велики бележник. 2—3

ЈАВНА ДРАЖБА.

Дана 1. (13) новембра у 10 сати пре подне предаваће се на јавној дражби у манастиру Беочину овогодишња шумска сеча, која се састоји из 24 катастр. јутра.

Лицитациони услови могу се сваки дан до дана лицитације у манастирској писарни видити.

Пишманлук је 500 фор.

У Манастиру Беочину 14. (26.)окт. 1893.

2—3 Управа манастира Беочина.

ПРОДАЈУ СЕ

каруца стаклом затворена. која се и отворена употребљавају са француским осовинама (Öl Axen) у добром стању могу се уз умерену цену добити.

Поближе може се дознати у кући г. Вајгла. Дунавска улица I. спрат. 3—3

Вртарска објава.

Част нам је учтиво поштованој српској публици, заводима, властима и удружењима до знања ставити, да отварамо у месту (са локалом на главној пијаци, бр. 17, кућа Браће Поповића) *поштуну*

уметничко-трговачку вртарницу

са културом и продајом свега потребнога *биља, воћака, дрвећа, шибља, цвећа, семења* као и са плетивом *венаца, букета* и разних других сличних предмета за свечаности, забаве, игранке и т. д.

Рузмарина преко целе зиме увек на стовариштy!

Наш илустровани ценовник излази кроз 3 дана из штампе и шаљемо га на захтевање свакоме бадава.

У нади, да ће нас и удружена наша публика и од сада барем у оноликој мери потпомагати и својим наруџбинама почаствовати, као и до сада, јесмо са одличним поштовањем одани

У Новоме Саду, 14. (26.) октобра 1893.

3—3 **Јовановић и Борјановић**
поседиоци прве српске вртарнице.

(Стаклене куће се налазе у башти српске централне основне школе.)

Власник и издавалац: Дружина Браника. Одговорни уредник Никола Јоксимовић. Штампарија А. Пајевића у Новоме Саду